

Nieuwsbrief van de Vrienden | December 2025

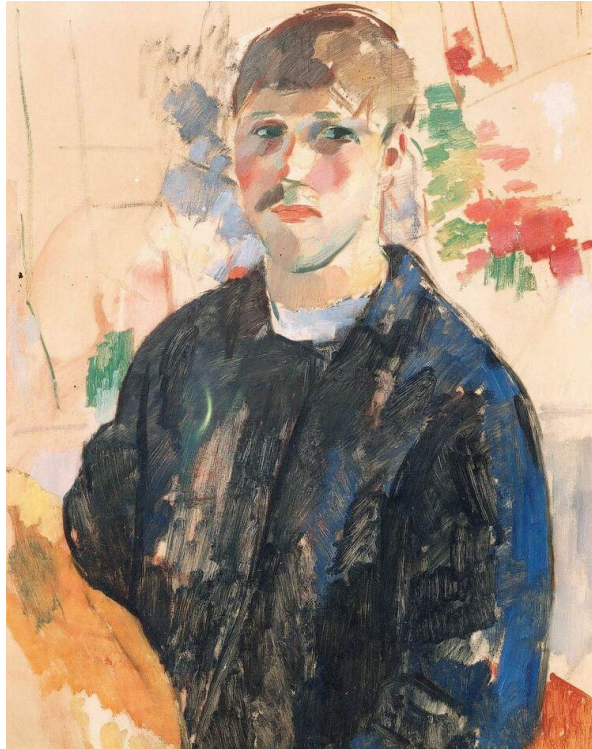
Object in de kijker

Rik Wouters zoals hij zichzelf zag, in drievoud

Dromerig kijkt hij nét langs je heen ... het is Rik Wouters zelf, die kijkt, en nu te zien is in de expo *Rik Wouters & Nel: muze en manager*. Zijn zelfportret dat Rik in de blauwe blouse wordt genoemd hangt pal bij de ingang van het zaaltje in het souterrain van ons museum waar een kleine maar indrukwekkende selectie van Riks werk te zien is. Het accent van de expo ligt op zijn 'model en muze' Nel, maar in dit stuk richten we ons op de kunstenaar zelf.

Rik wás een dromer – dat schreef Nel zelf aan een vriendin toen ze hem voor het eerst in 1902 had ontmoet. Zij was toen zestien jaar, maar wist al goed wat er in de wereld te koop was. Nel was een Schaarbeekse en op dat moment verdiende ze de kost als model voor verschillende Brusselse schilders. De vier jaar oudere Rik had een jaar eerder zijn studie aan de Mechelse academie afgerond en voortgezet aan de kunstacademie in de hoofdstad.

Datzelfde jaar 1902 waarin hij Nel ontmoette, werd Rik ingeloot in het Belgisch leger en zo kwam het pas drie jaar later tot een huwelijk van de twee. Het duurde lang voordat de twee op een redelijke wijze aan de kost kwamen en het jonge paar moest zelfs een tijd lang uit armoede inwonen bij Riks vader aan de Mechelse Tichelrij. Nel voelde zich er gebruikt als poetsvrouw en zodra Rik wat geld had bijverdiend in een porseleinfabriek (dat moet de fabriek Demeuldre-Coché uit Elsene zijn geweest) vertrok het paar terug naar Brussel, waar het tenslotte in Bosvoorde belandde. Daar kon Rik zich uitleven en in die vooroorlogse jaren was hij niet alleen erg productief, maar kwamen ook zijn mooiste werken tot stand.

Waaronder dus het ten toon gestelde *Rik in de blauwe blouse*, dat in 1911 tot stand kwam. Het zelfportret is meesterlijk, met de losse toets geschilderd. Rik heeft er iets jongensachtigs en niets van het statige dat je bij mensen uit het *fin de siècle* verwacht. Ook in die zin spreekt het ons nu nog aan. Van de bloemen op de achtergrond is niet duidelijk of ze in een tuin stonden of dat het ging om kleurrijk behang. Voor dit portret gebruikte Rik, zoals vaker, karton dat hij deels onbeschilderd liet.

Een ander zelfportret – *Rik met hoed en sigaar* schilderde hij in diezelfde tijd, en hier kijkt de schilder ons onderzoekend aan. De bonte, veelkleurige achtergrond van dit schilderij maakt al duidelijk, waarom Rik werd gerekend tot de fauvistes (letterlijk: woestelingen): een stijlrichting die als voorloper van het expressionisme gezien kan worden. In 1918 zou Paul Van Ostayen in zijn *Ekspressionisme in Vlaanderen* schrijven:

"Rik Wouters ontviel ons op het ogenblik dat hij waarschijnlijk het hoofd van een nieuwe geestelijke stroming in Vlaanderen ging worden."

(c) KMSKA – www.artinlanders.be – foto Hugo Maertens

Maar 1914 werd ook voor Rik en Nel een rampjaar. Rik werd gemobiliseerd en kwam na de val van Antwerpen terecht in een interneringskamp in het neutraal gebleven Nederland, in Amersfoort. Wegens ziekte werd hij er in 1915 ontslagen en kon hij met Nel een woning betrekken aan de Kostverlorenkade in Amsterdam. Daarbij werd hij geholpen door de kunsthistoricus Nicolaas Beets, kleinzoon van de bekende schrijver van de *Camera Obscura*. Rik was toen dus al duidelijk beroemd. Maar het liep slecht met hem af. Dat is te zien op het derde zelfportret dat Rik maakte toen hij herstelde van een erg zware kaakoperatie.

(c) KMSKA – www.artinlanders.be – foto Hugo Maertens

Hij bleek gezichtskanker te hebben gekregen en de Amsterdamse specialist kon niet anders dan een fors stuk kaak wegnemen zodat niet alleen Riks mond maar ook zijn linker oog aangetast werd.

Op dit zelfportret is de vertwijfeling te zien van Rik, die sindsdien een ooglap droeg. Hij zou een jaar later sterven. Dit portret kondigt het expressionisme aan – Van Ostayen had het goed gezien.

Rogier Chorus